

Hebrew and World Literature

For Olim
For religious schools

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים
לבתי ספר דתיים

Instructions for examinees

- א. Duration of exam: One and a half hours
- ב. Exam structure and breakdown of points:
This exam consists of two parts.
Part I – Prose (Tales of our Sages, Short Story),
Drama and Monodrama
(2x30) — 60 points
Part II – Poetry (*Piyyut*, Medieval Poetry,
20th-Century Hebrew Poetry)
(2x20) — 40 points
Total — 100 points
- ג. Material that may be used during the exam:
(1) A printed list of the works studied in class
(2) A Hebrew-other language / other language-
Hebrew dictionary of the student's choice
- ד. Special instructions:
(1) You must attach the printed list of works that
were studied in class to your answer booklet.
(2) Do not write about the same work in different
answers.

Write only in the answer booklet. Use separate pages for everything you want to use as draft material (outlines, calculations, etc.). Write "טיוטה" at the top of each draft page. If you write draft material outside the answer booklet, your exam may be disqualified!

Good Luck!

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים, סיפור קצר), דרמה
ומונודרמה
(30x2) — 60 נקודות
פרק שני — שירה (פיוט, שירת ימי הביניים, השירה העברית
במאה ה-20)
(20x2) — 40 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש:
(1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי, לפי בחירת התלמיד.
- ד. הוראות מיוחדות:
(1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת
של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) אין לכתוב על אותה יצירה בתשובות שונות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך
לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על
דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

בהצלחה!

Questions

Part I – Prose (Tales of our Sages, Short Story), Drama and Monodrama

(60 points)

Answer two of the questions 1-11 (each question – 30 points; total – 60 points).

Tales of our Sages [מעשה חכמים]

1. Read the tale "בתו של רבי עקיבא והנחש" below and answer the question that follows.

לְרַבִּי עֲקִיבָא הָיְתָה בַת.
אָמְרוּ לוֹ הַכֹּלְדָּיִם:¹ אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנֹכְנֶסֶת לְבֵית הַחֶפֶה,
מִכִּישׁ אוֹתָהּ נָחָשׁ, וְהִיא מָתָה.
הָיָה דוֹאֵג עַל הַדָּבָר הַרְבֵּה.
אוֹתוֹ הַיּוֹם, נָטְלָה אֶת הַמַּכְבֵּנָה,² נָעֲצָה אוֹתָהּ בַּסֶּדֶק,
קָרָה שְׂיִשְׁבָּה [שְׁנֹנְעָצָה] בְּעֵינֶיּוֹ שֶׁל נָחָשׁ.
בְּבִקְרָה, כְּשֶׁנָּטְלָה אוֹתָהּ, נִסְרָךְ וּבָא הַנָּחָשׁ אַחֲרֶיהָ.
אָמַר לָהּ אָבִיהָ: מָה עֲשִׂית?
אָמְרָה לוֹ: בְּעָרֵב בָּא עָנִי, קָרָא בַּפֶּתַח, וְהָיוּ טְרוּדִים כָּל הָעוֹלָם בַּסֶּעָדָה,
וְאֵין שׁוֹמֵעַ לוֹ.
קָמַתִי, נָטְלָתִי אֶת מְנָתִי שְׁנַתָּתָם לִי, וּנְתַתִּיהָ לוֹ.
אָמַר לָהּ: מִצְוָה עֲשִׂית.
יָצָא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ: "וּצִדְקָה תַצְלִיל מְמוֹת" (משלי י, ב).
וְלֹא מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, אֲלָא מִמִּיתָה עֲצֻמָּה.

1 הכלדיים — astrologers

2 מכבנה — a pin used to fasten a garment or the hair

In what way(s) are one contrast [ניגוד] and one symbol [סמל] evident in this tale? Explain your answer and give an example/examples.

Note: Do not write about the same work in different answers.

Short Story

2. כינורו של רוטשילד / אנטון צ'כוב

The narrator describes Yakov's (Bronze's) attitude toward Marfa [מארפה] during three periods of time: before she became sick, while she was sick, and after her death.

Describe and explain Bronze's attitude toward Marfa during each of these three periods.

3. יגון / אנטון צ'כוב

Read the description with which the story "יגון" begins, and answer the question that follows.

דמדומי ערב. שלג לח גִּדָּל פִּירורים סובב בעצלתיים ליד הפנסים שהודלקו זה עתה, ויורד בשכבה דקה ורכה על הגגות, על גְבוֹת הסוסים, על כתפיים ועל כובעים. העגלון יונה פוטאטוב כולו לבן, כאחד הַרְפָּאִים [המתים]. [...] יושב על הדוכן, לא נע. נדמה, כי אפילו תיפול עליו עֲרֻמַּת שלג שלמה, לא יראה צורך לנערו... גם סוסתו לבנה ועומדת בלי נוע.

What atmosphere is described here?

Explain how this description reflects Iona's [יונה] situation as portrayed in the story as a whole.

4. כינורו של רוטשילד / אנטון צ'כוב or יגון / אנטון צ'כוב or another short story

Many literary works express criticism of people's behavior or character.

How is such criticism expressed in a short story you studied ("כינורו של רוטשילד" or "יגון" or another short story)?

Explain how it helps to portray the meaning of the story.

Drama

5. בעלת הארמון / לאה גולדברג

Zabrodski says the following to Lena toward the end of the play. Read his statement, and answer the question below.

[...] אני חוטא גדול, לנה, חטאתי לך חטא – בחולשתי. אך חלום אמת אני נתתי לך! החלום אמת היה – ואם היה בו [...] שקר... מי מאיתנו לא שיקר, לנה?

Based on this excerpt, describe the complex character of Zabrodski. Explain how this complexity is expressed throughout the play. Give an example/examples to support your answer.

6. ילדי הצל / בן-ציון תומר

Answer both items, א and ב.

- א. According to this play, what characterizes the attitude of Israeli society toward Holocaust survivors? Explain your answer, and base your answer on two examples from the play. (20 points)
- ב. In your opinion, is the prevalent attitude toward Holocaust survivors nowadays similar to the attitude toward them portrayed in the play? Explain your answer and give an example/examples. (10 points)

7. אנטיגונה / סופוקלס

Describe the encounter between Creon [קריאון] and Haemon [הימון]. What arguments are presented by each of them during this encounter?

Explain what we can learn from the encounter you described about the character of Creon and the character of Haemon.

8. בית בובות / הנריק איבסן

At the end of the play, Torvald Helmer [טורוולד הלמר] asks Nora [נורה] how he can change her decision to leave him and her feeling that he is a stranger to her. Nora replies:

[...] כדי שזה ישתנה צריך להתרחש הנס הגדול ביותר [...] שנינו, אתה ואני, נצטרך לשנות את עצמנו [...] עד שחיינו יחד יהפכו לנישואים אמיתיים.

Why was Nora and Helmer's marriage not "genuine", and why would it take "the greatest miracle to change it"?

Explain your answer and give an example/examples.

9. אויב העם / הנריק איבסן

The journalist Billing [בילינג], Captain Horster [הורסטר], Petra [פטרסה], and Mr. Kiil [מר קיל] are secondary characters in the play "אויב העם".

Choose two of these characters, describe the relationship between each of them and Dr. Stockmann, and explain the role(s) of these relationships in the play.

10. ביקור הגברת הזקנה / פרידריך דירנמט

Answer both items, א and ב.

- א. Describe the change that occurs in the attitude of the members of Ill's [איל] family toward Ill over the course of the play. (12 points)
- ב. The change in Ill's family's attitude toward him occurs concurrently with a change that takes place in Gullen society. Explain this statement and give an example/examples. (18 points)

Monodrama

11. לרקוד עם אבא / איציק ויינגרטן

Below is an excerpt from the monodrama. Read it and answer both items, א and ב, that follow.

באמצע המשחק דפנה נכנסה לחדר ואמרה לדני, שחבר שלו הגיע, אז שיגיד לי יפה שלום.

ואני, במקום ללכת, אמרתי: "דפנה, אני אוכל ללמד את שניהם".

והיא אמרה: "לא! אימא של הילד רוצה שהוא ישחק רק עם דני".

- א. What attitude toward a person who is 'different' [האדם החרג] is expressed in this excerpt?
Explain your answer and give an example/examples. (10 points)
- ב. Write about another event in the monodrama in which similar behavior toward the protagonist is described. How does the protagonist of the monodrama cope with this behavior? Explain your answer and give an example/examples. (20 points)

Part II – Poetry

(*Piyyut*, Medieval Poetry, 20th-Century Hebrew Poetry)

(40 points)

Answer two of the questions 12-18 (each question – 20 points; total – 40 points).

Piyyut

12. Read the following *piyyut* and answer both items, א and ב, below.

אל נורא עליה / משה אבן עזרא

אל נורא עליה.

המציא לנו מחילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 5 זכר צדקת אביהם. וחדש את ימיהם.

כקדם ותחלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 1 מתי מספר קרואים. לך עין נושאים.

ומסלדים בחילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 6 קרא נא שנת רצון. והשב שארית הצאן.

לאהליבה ואהלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 2 שופכים לך נפשם. מחה פשעם וכחשם.

והמציאם מחילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 7 תזכו לשנים רבות. הבנים והאבות.

בדיצה ובצהלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 3 היה להם לסתרה. וחלצם ממארה.

וחתמם להוד ולגילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 8 מיכאל שר ישראל. אליהו וגבריאל.

בשרו נא הגאלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 4 חון אותם ורחם. וכל לוחץ ולוחם.

עשה בהם פלילה. בשעת הנעילה:

- א. What requests appear in the sixth stanza [מחרוזת] of the *piyyut*? Explain the names [כינויים] that appear in this stanza. (12 points)
- ב. Explain the connection between the requests in the sixth stanza and the *piyyut* as a whole, and give an example/examples to support your answer. (8 points)

Medieval Poetry

13. Read the following poem and answer the question below.

ישנה בחיק ילדות / יהודה הלוי

ישנה בחיק ילדות, למתי תשכבי! / דעי כי נעורים פנערת נגער!
הלעד ימי השחרות? קומי צאי, / ראי מלאכי שיכה במוסר שחרו,
והתנערי מן הזמן, בצפרים / אשר מרסיסי לילה יתנערו.
דאי בדרור למצא דרור ממעלה / ומתולדות ימים כימים יסערו.
הי אחרי מלכך מרדפת, בסוד / נשמות אשר אל טוב ה' נהרו!

Describe the analogy [הקבלה] between the bird and the soul, and explain the role of this analogy in the poem.

14. Read the following poem and answer the question below.

ראה שמש / שלמה אבן-גבירול

ראה שמש לעת ערב אדמה / כאלו לבשה תולע למכסה,
תפשט פאתי צפון וימין / ורוח ים בארגמן תכסה,
וארץ – עזבה אותה ערמה / בצל הלילה תלין ותחסה,
והשחק אזי קדר, כאלו / בשק על מות יקותיאל מכסה.

Explain how the motif of clothing and colors portrays a connection between the sunset and the death of Yekutiel.

Give an example/examples to support your answer.

20th-Century Hebrew Poetry

Eretz Yisrael and Yerushalayim

15. Read the following poem and answer the question below.

גלות / בלפור חקק

סָבֵא שְׁלִי מֶלֶךְ עֶצוּב.	סָבִי הָיוּ לוֹ בְּגָדֵי כְּהֵנָה שְׁקוּפִים
נוֹלַד בְּבִגְדֵי מָשִׁי וְרִקְמָה בְּגָדֵי חֲמוּדוֹת.	וְרִקְמָה לוֹ אִמּוֹ בְּדֶשׁ הַכְּתָנֹת
וְכֹאשֶׁר גָּלָה אֶל אֶרֶץ	הַתְּכֵלָה פְּסִי זָהָב יָפִים.
נִשְׁחַתּוּ בְּגָדָיו נִשְׁחַתּוּ הַיּוֹדִים.	וְחֻקָּהּ לוֹ אֶת שְׁמוֹ בְּעֵנָג
רַק בְּמוֹתוֹ הִלְבִּישׁוּהוּ תְּכָרִיף כַּעֲטֹרֶת	בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל כֶּסֶף, אוֹר מְזֻקָּק.
טְלִית שֶׁקָּבַל מֵאֲבִיו טְלִית יְרֵשָׁה	סָבֵא שְׁלִי. מוֹרֵד בֶּן רִפְאֵל חֻקָּק.
חֻקָּהּ תְּכַלֵּת אוֹתִיּוֹת שֶׁל קִדְשָׁה.	
	וְעָלָה סָבִי כְּאַבְרָהָם מֵאוֹר
וּלְאַרְץ הַטְּלִית דְּמִיתִי לְרֵאוֹת	מֵאוֹתָהּ אֶרֶץ עַל פִּי אוֹתוֹ דְּבוּר.
פְּסִי זָהָב יָפִים. אוֹר מְזֻקָּק.	עָלָה עָלָה אֶל אוֹתָהּ אֲדַמַּת מוֹלָדָת.
סָבֵא שְׁלִי. מוֹרֵד בֶּן רִפְאֵל חֻקָּק.	לֹא הִיָּתָה
	לוֹ עוֹד הַכְּתָנֹת הַנְּחֻמָּדָת.
	וְאַבְדָּהּ לוֹ שְׁרָרָתוֹ
	וְאַבְל נִגָּה פָּנָיו
	וְנִשְׁחַתּוּ הַכֶּסֶף
	וְנִשְׁחַטּוּ הַזָּהָב.
	וּבִשְׁוֹקִים רַכַּל סָבִי מָכַר אֶת אוֹצְרוֹתָיו
	בְּגָדִים בָּלִים, מְרַכֵּלֶת אֶכְזָב
	לְשׁוֹנוֹ כְּבִדָּה, נְבִיא נְעִזָּב.

Explain what we can learn from the last stanza of the poem about the grandson's feelings about his grandfather.

Holocaust Poetry

16. Read the following poem and answer the question below.

טרקטורים / רוני סומק

- בית 1
- הבנים של דוקטור מנגלה מוכרים טרקטורים
בדרך שביין מינכן לשטוטגרט.
מי שיקנה אותם יחרש את האדמה,
ישקה גץ,
יצבע באדום את רעפי הבית
ובפסטיבל הבירה יראה איך תזמרת המסבאה
מציבת על הרחבה כחילי בדיל בחלון ראווה.
- בית 2
- במכון היפי של ההיסטוריה יודעים לסרק בלורית
אפלו בשערה של
מפלצת.

Explain the connection between the title of the poem and the poem's central idea.

Couple Relationships [זוגיות]

17. The poem below (beginning with the words: "נפרדנו כך") is שיר of the poem cycle "שיירי אהב"ה" by Leah Goldberg.

Read the poem and answer the question that follows.

ב

נפרדנו כך. היטב, היטב חרה לי.
הערפל בינינו כחומה.
זאת הטפה שעל ידי נותרה לי
טפת סגיר ודאי היא, לא דמעה.

לדור הזה הבכי הוא כלמה,
הוא לא יבכה על אהבה גוססת.
ביום הדין ובלילות הקסד
אדיש וגא הוא לא יוריד דמעה.

נפרדנו כך. הרחוב המה, המה.
דחפני איזה הלך, ומנגד
הערפל תלוי כהינומה.

מאין בלבי חדוה חוגגת?
אולי, בכל זאת, זו היתה דמעה.

What criticism is expressed in this poem? Explain your answer and give an example/examples.
In your opinion, is this criticism also applicable nowadays? Explain your answer and give an example/examples.

Man and his Identity

18. Read the following poem and answer the question below.

פגומים / ארז ביטון

על סף חצי בית בארץ ישראל
עמד אבי
מצביע לצדדים ואומר:
בהריסות האלה
נבנה פעם מטבח
לבשל בו זנב לויתן
ושור הבר,
ובהריסות האלה
נקים פנת תפלה
למצא מקום
למקדש מעט.
אבי נשאר בסף
ואני כל ימי
מציב פגומים
אל לב השמים.

Explain the last four lines of this poem, and explain, too, how they express the difference between the speaker in the poem and his father.

Good Luck!

All rights reserved by the State of Israel.
This document may not be copied or disseminated without
permission from the Ministry of Education.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך